

GEOTURIZMUS A KÚPEĽNÍCTVO V TURIZME

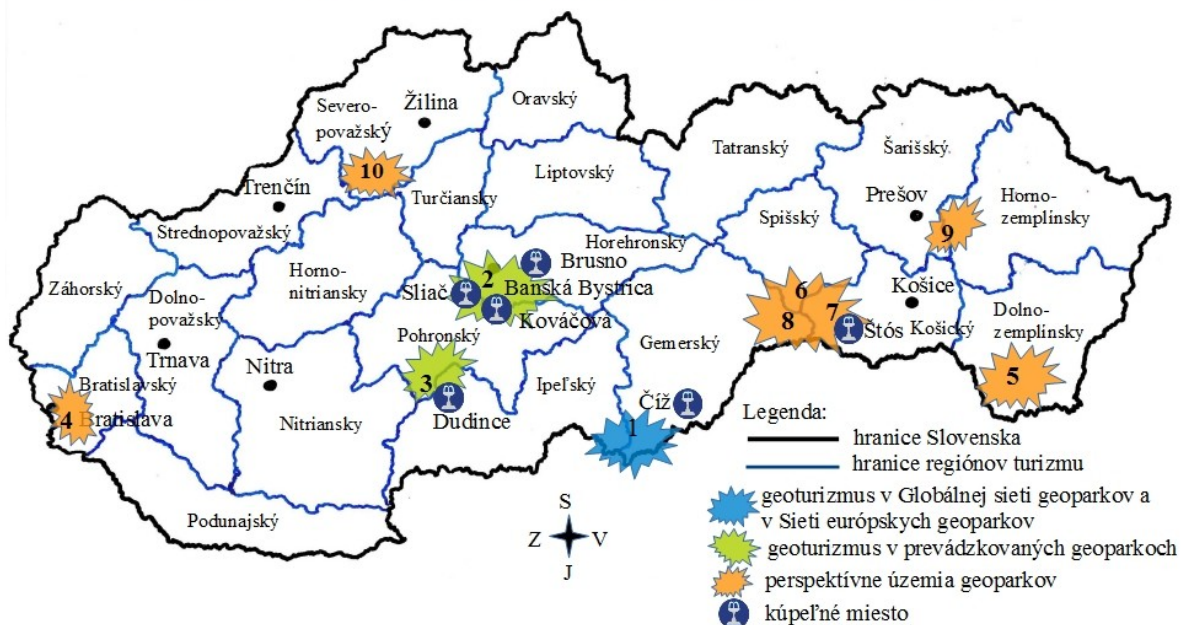
Slovensko má ustanovených 222 národných prírodných rezervácií, 383 prírodných rezervácií, 187 chránených areálov a 231 národných prírodných pamiatok a Národná sieť chránených území zaberá 23,3 % územia. Z hľadiska stavu riešenia a návrhu ďalšieho budovania geoparkov v koncepcii Geoparkov SR (spracované Ministerstvom životného prostredia SR) boli vyčlenené 3 kategórie geoparkov:

- Prevádzkovaný geopark - Banskoštiavnický geopark,
- Budované geoparky - Banskobystrický geopark a Novohradský geopark,
- Navrhované geoparky - Dubnícky geopark, Zemplínsky geopark, Sandbergsko-pajštúnsky geopark, Spišský geopark, Silický geopark, Jasovský geopark, Súľovsko-manínsky geopark.

Oficiálne vyhlásenie „Sieť geoparkov Slovenskej republiky“ (SG) s jej logom a udelenie titulu „Geopark Slovenskej republiky“ pre tri aktívne geoparky vyplýva z procesných pravidiel koncepcie pre udelenie členstva v SG, ako novej podpory iniciatívy UNESCO na území Slovenska. O udelení daného titulu sa rozhodlo hlasovaním na 4. zasadnutí komisie dňa 8.11.2016, na základe výsledkov a správ o činnosti jednotlivých geoparkov za posledné dva roky. Oficiálne odovzdanie titulu „Geopark Slovenskej republiky“ bolo uskutočnené na pôde Ministerstva životného prostredia SR dňa 9.12.2016 a boli vyhlásené tri aktívne geoparky - Banskobystrický, Banskoštiavnický a medzinárodný Novohrad – Nógrád (v r. 2010 zapísaný v zozname svetového dedičstva UNESCO) - ktoré vyplývajú z procesných pravidiel koncepcie geoparkov Slovenska pre udelenie členstva v Sieťi geoparkov s aktívnou podporou novej iniciatívy UNESCO. Týmto krokom sa na jednej strane prispieva k napĺňaniu pracovných cieľov Agendy 2030 a na druhej strane dôjde k zvýšeniu povedomia spoločnosti o geoparkoch. Zároveň sa povzbudia lokálne iniciatívy na ďalších potenciálnych územiach na Slovensku, za účelom konštituovania geoparkov, alebo prevádzkovania služieb geoturizmu. Vytvorenie geoparku v týchto územiach (hlavne v ekonomicky málo rozvinutých územiach) podnetí komplexný prístup k manažmentu, ochrane a prezentácii dedičstva Zeme v kombinácii s trvalo udržateľným a ekonomickým rozvojom pozostávajúcim na ekologicky šetrnom turizme (pozn: cestovný ruch = turizmus). Významným spojením pre kúpeľníctvo v turizme je geoturistika realizovaná vo vhodnom klimatickom prostredí v blízkosti miest/obcí so štatútom kúpeľného miesta.

Potreba budovania a prevádzkovania geoparkov pri uplatňovaní geoturizmu na Slovensku bola zvýraznená v roku 2012 s cieľom zabezpečiť účinnejšiu spoluprácu medzi Ministerstvom životného prostredia SR, Ministerstvom dopravy a výstavby SR, s vyššími územnými celkami, s miestnymi územnými samosprávami, so záujmovými občianskymi združeniami, so vzdelávacou obcou a podnikateľskými subjektmi. Významným spojením pre kúpeľníctvo v domácom turizme je geoturizmus realizovaný v zdraví vhodnom klimatickom prostredí s výkonom intenzívnej chôdze turistu tzv. Active Walking, resp. Nordic Walking a poznávania krásy prírody. Výhodou slovenského územia, i napriek relatívne malej rozlohe, pre budovanie geoparkov je veľká variabilita geologickej stavby územia s množstvom prírodných útvarov (geotopov) s ktorými sú v mnohých prípadoch späté objekty montanistickej hodnoty, ako aj objekty archeologických, ekonomických a kultúrnych pamiatok európskeho významu.

Sieť geoparkov Slovenska v regiónoch turizmu s kúpeľnými miestami

1. Geopark Novohrad - Nógrád. 2. Banskobystrický geopark. 3. Banskoštiavnický geopark. 4. Sandberg – Pajštún.
5. Zemplín. 6. Spiš – Gemer. 7. Medzev – Jasov. 8. Silická planina. 9. Solivar – Dubník. 10. Súľov – Manín.

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Fungovanie geoparku si vyžaduje kvalitný manažment garantujúci ochranu, propagáciu, vedecký výskum, environmentálnu edukáciu a rozvoj kúpeľníctva v turizme v prepojení s geoturizmom založenom na princípoch trvalej udržateľnosti v danom území a zdraviu vhodnom klimatickom priestore. Preto je potrebné skvalitniť celkovú certifikáciu kvality služieb aj na základe európskych štandardov kvality ISO. Podľa odporúčaní UNESCO geoparky nemajú zahŕňať iba striktne geologickú náplň, ale mali by obsahovať aj geomorfologické, montanistické, kultúrne a historické objekty, ktoré komplexnejším spôsobom vykresľujú celý rámec územia, ako vhodného prvku pre účely geoturizmu.

Medzi mestá a obce v ktorých sa nachádzajú kúpeľné miesta s možnosťou uplatnenia geoturizmu v geoparkoch s klimatickými podmienkami vhodnými pre zdravie možno zaradiť v Sieti geoparkov Slovenska geopark Banskobystrický a Banskoštiavnický a v nich kúpeľné miesta (mestá/obce): Sliach, Brusno, Kovačová a Dudince, resp. v Globálnej sieti geoparkov UNESCO a v Sieti európskych geoparkov medzinárodný geopark Novohrad – Nógrád a kúpeľné miesto Číž. Geoturizmus v Sieti geoparkov Slovenska je významný a dopĺňaný aj náučnými chodníkmi, napr. náučné chodníky v Banskobystrickom geoparku majú 18 trás. Kúpeľná obec Číž má za sebou viac ako storočnú históriu. Účinkami prírodnej jódovej liečivej vody a balneologickou hodnotou prírodných prameňov sa čížsky prameň zaraďuje medzi najvzácnejšie v Európe. Zloženie prírodnej liečivej minerálnej vody je porovnateľné s liečivou minerálnou vodou nachádzajúcou sa v stredofrancúzskom kúpeľnom mieste Vichy kde sa zhotovuje svetoznáma kozmetika značky Vichy.

Dominantným územím pre geopark s vhodným klimatickým prostredím sú aj Zemplínske vrchy spolu s vinohradníckou oblasťou Tokaj a blízke okolie. Ide o územie o rozlohe 332 štvorcových kilometrov v juhozápadnej časti okresu Trebišov, ktoré by sa neskôr mohlo rozšíriť alebo zmenšiť. V navrhovanom území je vyčlenených 80 reprezentatívnych lokalít. Podľa praktických poznatkov je jednoznačne vhodný pre vybudovanie geoparku na známych a už využívaných, ako aj nových potenciáloch. Predstavuje územie obsahujúce jedno alebo viac miest vedeckej dôležitosti nielen z geologického aspektu, ale aj z hľadiska jeho archeologickej, ekonomickej, turistickej, vinárskej alebo kultúrnej osobitosti európskeho významu, vysvetľuje Slovenská agentúra životného prostredia. Kúpeľná obec Štós sa nachádza medzi Spišským rudohorím a Slovenským krasom na juhovýchodnom Slovensku. Kúpeľné miesto predurčuje vhodná nadmorská výška okolo 650 m.n.m., množstvo slnečných dní, ako aj lesopark s vyše 200 druhmi vzácnych drevín a kvetov. Podľa švajčiarskej klasifikácie majú kúpele liečivú klímu so stupňom stimulácie 1, s typickými prvkami horského prostredia. Účinok prírodného klimatického prostredia je znásobený speleoterapiou v blízkej Jasovskej jaskyni. Svojou vhodnou polohou v blízkosti maďarských hraníc umožňuje medzinárodné výlety.

Ing. Juraj Kerekeš
odborník v z praxe v turizme
osobnosť cestovného ruchu SR

V Bratislave, apríl 2018